

Tijdschrift voor Tandheelkunde

JANUARI 1939

XLVI JAARGANG

AFLEVERING 1

REDACTIONEEL GEEDELTE

DE BUITENGEWONE MAATSCHAPPIJ-VERGADERING

17 December 1938.

616.314 : 614.258

Het zal in het leven van de Maatschappij niet veel voorkomen, dat in het gezicht van een algemeene vergadering een buitengewone bijeenkomst wordt belegd om over één bepaalde aangelegenheid afzonderlijk te beraadslagen. Thans heeft zich het geval voorgedaan, dat ondanks het ras naderen van de Jaarvergadering, waarop gemeenlijk het gevoerde beleid van alle zijden pleegt te worden gezien, de leden werden opgeroepen om voor dat doel speciaal op het appèl te verschijnen. Het initiatief daartoe was genomen door een talrijke groep leden, hoofdzakelijk uit de afdelingen in de provincie Noord-Holland. Dat deze meende niet te kunnen wachten tot de jaarvergadering was gelegen in de urgentie, ontstaan door de verschijning van het voorloopig verslag van de Tweede Kamer op het einde Juni door den Minister van Sociale Zaken ingediende wetsontwerp tot nadere voorzieningen inzake de tandheelkunde, of minder weidsch uitgedrukt: inzake de „tandheekundigen”.

Tot goed begrip zij gememoreerd, dat het onderhavige wetsontwerp in de dagbladen werd aangekondigd enkele dagen vóór het tijdstip van de te Maastricht gehouden zomer-vergadering. Deze coincidentie zou niet zoo bijzonder zijn geweest, ware het niet, dat in de, het wetsontwerp begeleidente memorie van toelichting werd medegedeeld, dat de ontworpen regeling was tot stand gekomen na een

veelzijdig overleg, onder meer met de Maatschappij, terwijl de agenda voor die vergadering geen enkel programmapunt bevatte met betrekking tot de door de Maatschappij ten deze gedane stappen en de leden ook uit anderen hoofde niets hiervan bekend was geworden.

Tijdens die bijeenkomst gaf de voorzitter een uitvoerig exposé van de toedracht en de overwegingen, die het H.B. onder den druk der feiten hadden geleid tot de in de memorie van toelichting vermelde medewerking en aanvaarding „zonder tegenkanting” van deze novelle. Na een breedvoerige gedachtenwisseling, waarvan te dezer plaatse in het Juli-nummer verslag is gedaan, keurde de vergadering het beleid van het H.B. en de betreffende commissie, waarin het D.B. zitting had, goed.

Was men dus te Maastricht overtuigd geworden, dat de Maatschappij onder de gegeven omstandigheden niet anders had kunnen handelen dan was geschied, het kortelings verschenen voorloopig verslag van de Tweede Kamer op dit wetsontwerp had blijkbaar bij velen twijfel doen opkomen of de houding van onze beroepsorganisatie wel de juiste was. Te meer aangezien deze houding verscheidene kamerleden volgens het V.V., onbegrijpelijk was voorgekomen en ook de voorgestelde maatregelen aan ernstige critiek onderhevig waren. Deze critische beschouwingen en de daarbij tot uiting gekomen scepsis ten aanzien van de in uitzicht gestelde bevrediging hadden bovengenoemde groep nieuw voedsel gegeven aan haar ontstemming en zoo was men den 17en December bijeengeroepen om in het Jaarbeursgebouw haar betoog aan te hooren.

Dat deze nieuwste voorziening inzake de tandheelkunde niet alleen de initiatiefnemers voor deze vergadering, wier aantal al indrukwekkend was, doch ook nog veel andere leden ter harte gaat, bleek genoegzaam uit de belangstelling, die het bezoek tot de record-hoogte van 215 namen op de presentielijst opvoerde! Men mag derhalve concludeeren, dat de aangekondigde vergrooing van het corps wettelijk-praktiseerenden met een nieuw contingent tot heden onbevoegden, kennelijk de fantasie en het rechtsgevoel van de leden dermate heeft geprikkeld, dat een dusdanige „levée

en masse" er het gevolg van is geweest. Naar de oproepingsbrief vermeldde, wenschte de groep-van-72 een bespreking van de houding der Mij. tegenover het aanhangige wetsontwerp en alzoo gaf Brugman als voorzitter aanstonds na de opening Van der Molen, die als woordvoerder der oppositie optrad, gelegenheid om het offensief te openen. Deze ging bij zijn betoog uit van het standpunt, dat wanneer de tandartsenorganisatie door de Regeering advies gevraagd wordt inzake het verleenen van een bevoegdheid tot het uitoefenen der tandheelkunst, zij daarvoor slechts heeft te verwijzen naar de minimum-eischen, zooals die in de opleiding voor tandarts zijn vervat. In plaats dat de Regeering de reeds lang in uitzicht gestelde verbetering van het onderwijs tot stand brengt, ging deze voor de zooveelste maal „billijkheid" betrachten tegenover onbevoegden, die als zij maar aanhouden, hun zin krijgen. Voor het bestrijden van tandziekten, aldus de inleider, was goed onderwijs noodig en niet het verleenen van een bevoegdheid op gronden, die met verworven kennis in geen enkel verband staan. De strekking van het wetsontwerp was om — behoudens een ondergeschikte beperking — een volledige bevoegdheid uit te reiken. De technikers, aldus spreker, hebben er natuurlijk belang bij om zich als tandheelkundige te kunnen vestigen en beroepen zich op het feit, dat zij onbillijk behandeld zijn tegenover de vroeger begunstigden. Maar hiermee komt men van de zaak niet af, want er staan alweer honderden klaar om na deze regeling de plaats der bevoorrechten in te nemen, getuige het voorloopig verslag. Het H.B. had zich, naar het oordeel des inleiders, ten onrechte laten beïnvloeden door de belofte van den minister, dat hierna de onbevoegde uitoefening zou worden uitgeroeid.

Weliswaar had de zomer-vergadering haar goedkeuring achteraf gehecht aan de bemoeiingen van het H.B., maar de aanwezigen hadden geen tijd gehad zich voldoende van de draagwijdte van het ontwerp op de hoogte te stellen, daar het niet in de afdeelingen was behandeld; op de agenda ontbrak tenslotte zelfs elke mededeeling. De in het voorloopig verslag geuite verwondering over de houding der Maatschappij gaf aan een en ander een bijzonder relief. Het mocht voor

leeken aannemelijk zijn, dat bij het toepassen van de tandprothese ook alle voorbereidingen aan het natuurlijk gebit mogen worden uitgevoerd, door deskundigen, gelijk de tandartsen, kon dit nooit aanvaard worden. De vele ongelukken, door onbevoegden veroorzaakt bij hun verrichtingen en waaronder met doodelijken afloop, waren veelzeggend, ook al werd in al deze gevallen door de aangewezen ambtelijke instanties niet ingegrepen. Wanneer het ontwerp wet werd, zouden opnieuw personen het recht verkrijgen tot het doen van zuiver tandheelkundige behandelingen zonder tandarts-examen te hebben afgelegd, welke toestand door de tandartsen zou zijn gesanctioneerd. Naar des inleiders oordeel dient het wetsontwerp te worden verworpen en het was een organisatorische fout, dat in deze belangrijke aangelegenheid door het H.B. buiten de leden om was beslist. Een totaal onvoorbereide vergadering als te Maastricht gehouden was niet capabel om de kwestie van alle kanten te beoordeelen en daarom wilde spreker de houding van de Maatschappij alsnog nader doen vaststellen.

Alvorens anderen gelegenheid te geven hun licht te laten schijnen, gaf de Voorzitter een breedvoerige uiteenzetting van de bemoeiingen, welke het D.B. — met eenige leden daartoe expresselijk uitgebreid — ten aanzien van de voorgestelde wettelijke regeling had gehad en welke hun oorsprong hadden gevonden in een audiëntie bij den Minister van Sociale Zaken om maatregelen te verzoeken tegen de hand over hand toenemende onbevoegde uitoefening.

De Minister zegde bestudeering van deze aangelegenheid toe, na afloop waarvan deze bewindsman tot de overtuiging was gekomen, dat zoo de illegale praktiseering gestuit zou moeten worden, dit onverwijld zou dienen te geschieden. Gebeurde dit niet, dan zou zich in afzienbaren tijd een toestand ontwikkelen, die met legislatieve maatregelen niet meer kon worden ongedaan gemaakt en bij welke toestand men zich dan zou moeten neerleggen.

In eenige audiënties en meerdere schriftelijke uiteenzettingen had het D.B., na beraadslaging met het H.B., den Minister zijn standpunt en de bezwaren inzake de te treffen regeling kenbaar gemaakt. Al had het D.B. deze gehandhaafd,

met name tegen de bevoegdheidsverruiming der tandheelkundigen, zoo meende het niet de verantwoordelijkheid te kunnen dragen voor een ongewijzigd blijven van den bestaanden toestand, voor welk alternatief het werd geplaatst. Onder den druk van deze omstandigheden was het D.B. na overleg met het H.B. gekomen tot de houding tegenover het wetsontwerp, gelijk deze in de memorie van toelichting was weergegeven. Al mocht dan volgens den inleider, de zomer-vergadering onvoldoende ingelicht zijn, (het was wegens de onzekerheid omtrent het tijdstip van indiening van het w.o. en de daaraan verbonden geheimhouding, technisch en practisch niet mogelijk de zaak op de agenda te plaatsen) het D.B. en H.B. hadden, aldus de voorzitter, voldoende gelegenheid gehad om zich omtrent deze materie te beraden en alle consequenties onder het oog te zien.

Hij erkende des inleiders grieven tegen het verleenen van een bevoegdheid aan niet-tandheelkundig opgeleiden, maar men moest nu eenmaal rekening houden met een toestand, die niet ongedaan kon worden gemaakt, het wetsontwerp beoogde niet anders dan de fouten, die de huidige situatie aankleven en het optreden van de justitie belemmeren, te elimineeren. De voorzitter was zich bewust, dat bij de vorige wettelijke regelingen bij herhaling liquidatie van de illegale praktijkuitoefening in uitzicht was gesteld, maar het was nimmer zoo stellig verzekerd als door dezen minister. Wat echter betref het standpunt van dezen bewindsman en het oordeel van de kamerleden, zooals dit in het voorloopig verslag tot uitdrukking was gekomen, het lag niet op zijn weg, deze te verdedigen of er stelling tegen te nemen. Vast stond, dat het niet 's ministers bedoeling is om andere groepen, dan de in het ontwerp genoemde aan een bevoegdheid te helpen en het D.B. had de toezegging gekregen, dat op de medewerking van het Departement van Justitie mocht worden gerekend bij de na eventueele aanneming te treffen maatregelen.

In zijn repliek bleef Van der Molen sceptisch gestemd ten aanzien van een krachtdadige bestrijding der onbevoegde uitoefening. Het was toch meermalen voorgekomen, dat klachten, zelfs van patiënten over onbevoegden, bij het staatstoezicht zonder uitwerking bleven. En dan,

na dezen minister komt wellicht te zijner tijd een opvolger, die wederom van meening is, dat alleen met het verleenen van een bevoegdheid tegen de onbevoegde uitoefening kan worden opgetreden.

In zijn slotreplik handhaafde de voorzitter de grondheid tot vertrouwen in dezen minister, die ook de continuïteit der te treffen maatregelen niet buiten beschouwing had gelaten. Aan de toezegging van dezen bewindsman mocht, naar hij meende, in geen enkel opzicht worden getwijfeld. Maar behalve dat, moest rekening gehouden worden met het feit, dat de volksvertegenwoordiging van deze lijdensgeschiedenis haar bekomst had, zoodat het niet gemakkelijk zou zijn, later een minister bereid te vinden om uit eigen initiatief nogmaals iets te doen in deze richting.

Hierna kreeg de vergadering gelegenheid om haar zienswijze te toetsen aan deze inleidende beschouwingen.

Nord, als eerste spreker, wilde het voorkomen, dat men zich bij het beoordeelen van de gegeven situatie allereerst rekenschap diende te geven van de werkwijze der Maatschappij. Hij was het volmaakt eens met het betoog van den woordvoerder der twee en zeventig ten aanzien van het standpunt, dat de Maatschappij inzake de bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst diende in te nemen, welk standpunt uit en terna in woord en geschrift was verdedigd. Maar Van der Molen was helaas . . . buiten de orde, want het stond nu eenmaal niet aan ons om te beslissen of aan onbevoegden een diploma zal worden verleend.

Wij waren geplaast voor het feit, dat een bewindsman, die een eind wenschte te maken, aan het euvel der onbevoegde uitoefening, na daartoe de organisaties der betrokkenen te hebben gehoord, zich na grondige bestudeering zelfstandig een meening had gevormd, waaraan de tandartsen niet meer konden toe of af doen. Na 's ministers stellige toezegging dat met de ontworpen regeling het gewraakte euvel zal worden geliquideerd, was er alle reden om zich daarbij neer te leggen. En wat wijders de praktische gevolgen van deze vergadering betrof, de leden, op wier verlangen zij was uitgeschreven, hadden nu de inlichtingen gekregen, waarop zij recht hadden, maar verder konden zij niet gaan, tenzij men oppositie

wilde gaan voeren en de houding, door het H.B. aangenomen, wraken en het tot heengaan te dwingen. Welken indruk dit naar buiten zou maken, liet zich gemakkelijk raden!

Thans was blijkbaar de beurt aan de critici en deze lieten zich aanstonds gelden. Evenals te Maastricht was de twijfel aan het nuttig effect van de voorgestelde maatregelen daarbij overheerschend, zooals deze door den woordvoerder aan de hand van het voorloopig verslag was vertolkt. Zoo was het P o o l niet duidelijk, waarom het D.B. de moeilijkheden tot bestrijding der onbevoegde uitoefening, door de regeering opgeworpen als motief voor dit wetsontwerp, had erkend; de bestaande wetgeving was toch duidelijk genoeg. Ten aanzien van de bevoegdheidsverruiming der tandheekkundigen erkende hij de moeilijkheid inzake de extractie; maar de contrôle op het verbod van behandeling van jeugdige personen leek hem ondoenlijk en daarin school, zoo meende hij, weer de bron voor toekomstig kwaad. Voorts had hij zich gestooten aan het beroep te Maastricht op der tandartsen plicht om als goede staatsburgers medewerking te verleenen en het bezwaarde hem, dat zij, die zich niet konden verenigen met het besluit ter zomervergadering genomen, het odium op zich laadden van geen goede staatsburgers te zijn. Dit verband mocht niet gelegd worden, zoo meende hij. S c h u t t e Jr., was overtuigd, dat dit niet het einde zou zijn en werd in deze overtuiging gesterkt door de groote opkomst. De „dwangpositie”, waarin de Maatschappij was geplaatst, had, zoo zeide hij, geen reden mogen zijn tot toegeeflijkheid; bij een dergelijk alternatief had het D.B. zich van advies kunnen onthouden. De bestaande moeilijkheden ten departemente bij het bestrijden der onbevoegde uitoefening, behoefde de Maatschappij niet tot de hare te maken. Het door P o o l gewraakte zwakke punt: de contrôle op het behandelingsverbod van jeugdige personen zou over eenige jaren de bron zijn voor nieuwe moeilijkheden. Ook M e y e r deelde deze vrees, welke hij staaft met de instemming van „vele” kamerleden met het wetsontwerp, die door het onderzoek naar de bekwaamheid der gegadigden de belangen der volksgezondheid beveiligd achten. Hij voorzag, dat dit argument later de nieuwe honderden zal doen verzoeken, om ook van hun

bekwaamheid te doen blijken. Het H.B. zou, meende hij, met een principieel afwijzend standpunt tegenover deze concessie meer bereikt hebben, dan met de gedreven „koe-handel”. Het ging er hier om of de Maatschappij van haar vroeger standpunt was afgedaald, dan wel dat zij op geneeskundige gronden het voorstel afwees. Het was in elk geval belangrijk, dat naar buiten zou blijken, dat er in den boezem der Maatschappij een belangrijke oppositie bestond tegen de door het H.B. aangenomen houding.

Er waren echter ook leden, die een minder oorlogszuchtig geluid lieten hooren. Zoo meende Breure, dat in de personen, die de Maatschappij ten deze hadden vertegenwoordigd, voldoende waarborg was gelegen om vertrouwen te kunnen stellen in de resultaten van hun optreden. Baerens stelde de openhartigheid op prijs, welke in de memorie van toelichting was betracht bij de vermelding van de concessie, waartoe de organisaties zich bereid hadden verklaard.

Hierna kwam zwaarder geschut in actie ten gunste van het H.B. Kranenburg bestreed als lid van de commissie tot bestudeering van het tandtechnikersvraagstuk (welker werkzaamheden nauw verbonden waren met de bestrijding van de onbevoegde uitoefening) de stelling des inleiders, dat een afwijzende houding in het belang zou zijn van de volksgezondheid. Eerder het tegendeel zou het geval zijn, indien het D.B. in zijn geest hadde gehandeld. De geboden gelegenheid was de laatste kans om tot een saneering van de tandheelkunde te geraken en deze mocht de Mij. niet ongebruikt voorbij laten gaan.

Bakker begon met in dit verband de waarde te betwijfelen van argumenten, ontleend aan de volksgezondheid, voor zoover deze bedreigd werd vanwege de ongelukken door onbevoegden veroorzaakt. Doorslaggevend was slechts hoe aan de positie der tandheelkunde zoo weinig mogelijk schade werd toegebracht en in dat opzicht had, naar zijn overtuiging, de Maatschappij den goeden weg bewandeld. Wat betrof de twijfel aan het effect van 's ministers toezegging ook voor de toekomst, meende hij, dat in de door het H.B. gevoerde briefwisseling voldoende aanwijzingen waren vervat om het vertrouwen van het D.B. verantwoord te achten. Sanders

rechtvaardigde, niet als adviseur van het H.B., naar hij verklaarde, doch als belangstellend lid de houding van het H.B. De argumenten door Van der Molen en Schutte in het geding gebracht had hijzelf in het eerste stadium ook gehanteerd, maar het nader overleg aan het departement had hem tot de overtuiging gebracht, dat, gegeven de feiten en omstandigheden het voor de Maatschappij niet verantwoord zou zijn, zich langer te verzetten, hoe onaangenaam de voorgestelde regeling voor onzen stand ook mocht zijn. Hij had alle hoop gesteld op de verzekering van den minister en plaatste zich op het standpunt, dat hij liever deze kans, gelijk zij door de Regeering werd geboden, om de onbevoegde uitoefening den kop in te drukken, aanvaardde dan den momenteelen toestand zich te laten uitbreiden. Het stond thans aan de vergadering om uit te maken of zij het H.B. wilde volgen, dan wel een verantwoordelijkheid op zich nemen, die het H.B. niet had aangedurfd; men moest echter bedenken, dat de aanwezigen de zaak niet zoo van alle kanten hadden gezien als het H.B.

Ten slotte vroeg E l e m a naar de wijze waarop de onbevoegde uitoefening zal worden bestreden; hij stelde, dat dit pas effectief mogelijk zou zijn, indien deze als misdrijf werd gekwalificeerd en niet als overtreding en daarbij het in het bezit hebben van een instrumentarium verboden zou zijn. Ook hoopte hij dat de beroepsethische verplichtingen der tandartsen aan de tandheekkundigen zouden worden opgelegd. V a n d e r M o l e n ontging het, waarom het D.B. niet op onverwijld toezicht op de onbevoegde uitoefening had aangedrongen. Mr. N o r d T h o m s o n lichtte toe, dat hangende het wetsontwerp, de minister van Justitie uiteraard een afwachtende houding aanneemt. Voor het overige waren speciale strafbepalingen (gelijk Elema bepleitte) niet noodig; in het Wetboek van Strafrecht waren strafsancities aanwezig en met de bestaande bepalingen kon iedere minister van Justitie de illegale praktiseering afdoende te lijf gaan, als hij de wet maar behoorlijk hanteerde.

Van al deze beschouwingen voor en tegen had middelerwijl B a k k e r de balans opgemaakt en neergelegd in een motie. Nadat er op verzoek van de bestuurstafel nog een en ander

aan was gevijld en gepolijst, werd zij aan het oordeel der vergadering onderworpen:

De Nederlandsche Maatschappij tot Bevordering der Tandheelkunde, in buitengewone algemeene vergadering bijeen te Utrecht op 17 December 1938, ten einde het aanhangige ontwerp van wet tot het treffen van nadere voorzieningen inzake de tandheelkunde te bespreken,

gehoord de uiteenzetting door het Hoofdbestuur omtrent het plaats gehad hebbend overleg met den Minister van Sociale Zaken en kennis genomen hebbende van het aan Zijne Excellentie gericht schrijven van 13 Juni 1938,

met het Hoofdbestuur van oordeel, dat tegeneen uitbreiding van rechten van thans onbevoegden en gedeeltelijk bevoegden, zooals in dit wetsontwerp voorgesteld, ernstige bezwaren bestaan,

deelt echter tevens de meening van het Hoofdbestuur, dat na de stellige verklaring van voornoemden Minister, dat, na aanvaarding der hier ontworpen wettelijke bepalingen, de Regeering aan het euvel der onbevoegde uitoefening der tandheelkunst definitief paal en perk zal stellen, het Hoofdbestuur verplicht was zijn aanvankelijk verzet tegen het wetsontwerp niet te handhaven,

keurt het beleid van het Hoofdbestuur in deze aan gelegenheid goed,
en gaat over tot de orde van den dag. — ¹⁾

Het onverwachte geschiedde: niemand van de oppositie verklaarde zich er tegen en zoo werd zij met algemeene stemmen aangenomen! Waaruit bleek, dat voor de zooveelste maal de eensgezindheid in de gelederen was hersteld, wellicht niet eens ernstig in gevaar was geweest.

En met deze geruststelling keerden de aanwezigen, zij het

¹⁾ Naderhand werd de redactie van deze motie, in overleg met de voorstelle rs, nog eenigzins gewijzigd tot bovenstaanden vorm.

ook onder de spitsroeden van een brandend stationsgebouw door, en bijgevolg met de noodige vertraging, naar hunne haardsteden terug.

Vraagt men zich af of de bezwaren van de groep-van-72 tegen de gedragslijn van het D.B. bij de voorbereiding van het onderhavige wetsontwerp, rechtvaardigden om de machinerie van een buitengewone vergadering in werking te stellen, dan moet het antwoord ontkennend luiden. Immers de bedenkingen, die vooral aan de hand van het voorloopig verslag naar voren werden gebracht, verschilden in wezen niet van hetgeen reeds te Maastricht, als weerslag op het voor velen verrassende wetsontwerp en de breedvoerige uiteenzetting van bestuurszijde, gezegd was. Wanneer zij, die als ephemere verschijningen de vergaderzaal te Utrecht op ongekende wijze bevolkten, hun belangstelling in Maatschappij-zaken een half jaar eerder mobiel hadden gemaakt, dan zouden zij allicht met meer begrip en gemoedsrust van de officieele stukken hebben kennis genomen en was er voor deze bijeenkomst geen reden van bestaan geweest. Het initiatief van de 72 leden heeft bij menigeen den indruk gewekt, dat er door de beschouwingen in het voorloopig verslag periculum in mora was ontstaan en het de noodzaak suggereerde van een ommekeer in het bestuursbeleid.

Het is niet onmogelijk, dat meerderen heimelijk hadden gerekend op een dramatisch hoor- en schouwspel, hetwelk een tocht naar het Jaarbeursgebouw aantrekkelijker maakte. Deze sensatiebelusten hebben hun ongewone moeite niet beloond gezien. Onvolledige kennis van feiten en omstandigheden, te Maastricht in den breede medegedeeld, was de wankele basis voor de critiek op het doorzicht van menschen, die krachtens hun antecedenten geen onberaden stappen plegen te doen. En wier bemoeiingen gerugsteund werden door de sanctie van de 25 vertrouwensmannen in het H.B., die geacht kunnen worden de Maatschappij in al haar geledingen te vertegenwoordigen.

Meer dan een storm in een glas water is deze vergadering niet geworden. Maar toch heeft zij haar nut opgeleverd. Door de discretie, welke de Maatschappij in deze materie

heeft moeten betrachten, was het niet mogelijk de thuisblijvers in geschrifte op de hoogte te brengen van de bijzonderheden, welke voor een juist begrip van de situatie onontbeerlijk zijn. Hieruit kan ook voor een groot deel het initiatief worden verklaard. Het D.B. heeft thans ten tweeden male gelegenheid gehad om nu voor een veel talrijker gehoor zijn houding te motiveeren en aannemelijk te maken. Naar wij op grond van de aangenomen motie vertrouwen, is het daarin ten volle geslaagd. B.